

Milan Bočkay: Motív z dejín umenia (Dotyk), 1999

Olej na plátne

„A stvoril Boh človeka na svoj obraz, na Boží obraz ho stvoril.“ (Gn 1, 27)

Nový rok je symbolickým obdobím nového začiatku, ktoré zvykneme spájať aj s novými očakávaniami. Niektorí z nás ho využívajú na uvažovanie o tom, čo by chceli zmeniť či vylepšiť – vo vzťahu k sebe, k svojmu okoliu, ale aj vo vzťahu k Bohu a svojmu duchovnému životu. K takejto úvahe nás vedie aj prítomný diptych Milana Bočkaya. Vo svojom obraze sa inšpiroval jedným z najznámejších obrazov z histórie umenia, ktorým je Stvorenie Adama na Michelangelovej freske v Sixtínskej kaplnke vo Vatikáne. Michelangelo výzdobu stropu kaplnky, ktorá začína práve obrazom Stvorenia, realizoval na objednávku pápeža Júliusa II. a dokončil ju v roku 1512 (neskôr k nej pridal aj výzdobu západnej steny so scénou Posledného súdu). Napriek tomu, že ich spolupráca nebola jednoduchá, prispela ku vzniku mimoriadneho a nadčasového diela, ktoré dodnes patrí k vrcholom sakrálneho umenia.

Milan Bočkay vo svojej tvorbe programovo interpretuje slávne diela z dejín umenia. Z Michelangelovej fresky si vyberá známy a často reprodukováný detail dotyku Božej ruky s rukou človeka. Zvykne sa interpretovať aj ako podobenstvo o slobodnej vôli. Boh podáva svoju ruku človeku – každému z nás – a my sa môžeme slobodne rozhodnúť, či svoju ruku spojíme s tou Božou a prijmeme tak ponuku k účasti na jeho pláne s našimi životmi.

Obraz Milana Bočkaya však nie je kópiou Michelangelovho diela, akých vznikajú stovky.

Predkladá nám ho sebe vlastným, jedinečným a originálnym spôsobom, keď trénuje našu schopnosť pozeráť sa a vidieť.

To, čo na obraze pôsobí ako plasticky nanosená vrstva farby vystupujúca z plátna, je totiž očný klam, vizuálny paradox, dokonale vytvorená ilúzia, ktorá je namaľovaná na ploche plátna. V centre tvorby Milana Bočkaya stojí totiž problém skutočnosti, ilúzie a vedie nás k uvažovaniu o nie vždy zrejmych hraniciach medzi nimi.

Vaša tvorba počíta s aktívnym prístupom diváka, ktorého priamo vťahujete do polemiky a procesu komunikácie s dielom. Aké miesto majú vo Vašich interpretáciách diel z minulosti práve sakrálne námety?

„Starí majstri ma priťahujú predovšetkým komplexnosťou. Skúsenosťou konceptuálnosti a nezastupiteľnosťou maliarskej reči. Súčasná kvalitná kunsthistoria si to našťastie uvedomuje a objavuje prekvapujúcu šírku posolstiev, symbolov, šifier..., ktoré vrcholné diela histórie umenia obsahujú. Málokedy sa stretne s prvoplánovosťou, tak častou u dnešných majstrov. Maliar Alojz Klimo hovorieval: „My riešime iba časti, oni (starí majstri) riešili celky.“ Pri vlastnom prepise motívov z dejín umenia ma fascinuje noblesa a čitateľnosť, ktorú si – napriek môjmu usilovnému „mrzačeniu“ a zásahom, interpretované motívy zachovávajú.“

Milan Bočkay (1946, Krušovce pri Topolčanoch) študoval maľbu na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave (prof. Dezider Milly, Peter Matejka), viac ho však ovplyvnil jeho pedagóg zo Strednej školy umeleckého priemyslu prof. Rudolf Fila. Je predstaviteľom tzv. analytických tendencií v slovenskej maľbe, zaoberá sa skúmaním možností média maľby a kresby. Využíva techniku tzv. trompe l'oeil, zrakového klamu, v ktorom sa stiera zjavná hranica medzi skutočnosťou a ilúziou. Je členom skupiny umelcov A-R, ktorá vznikla v roku 1991. Od sedemdesiatych rokov patril medzi umelcov tzv. neoficiálnej scény. Vystavuje doma i v zahraničí. Žije a tvorí v Stupave pri Bratislave.

